

(وَمِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:) وَأَحَذَرُكُمْ الدُّنْيَا فَإِنَّهَا مَنْزِلُ قُلْعَةٍ، وَ لَيْسَتْ بِدَارِ نَجْعَةٍ، وَقَدْ تَزَيَّنَتْ بِغُرُورِهَا، وَ غَرَّتْ بِزِينَتِهَا، دَارٌ هَانَتْ عَلَى رَبِّهَا فَخَلَطَ حَلَالُهَا بِحَرَامِهَا، وَ خَيْرَهَا بِشَرِّهَا، وَ حَيَاتِهَا بِمَوْتِهَا، وَ حُلُوهَا بِمُرِّهَا، لَمْ يُصْفِهَا اللَّهُ تَعَالَى لِأَوْلِيَائِهِ، وَ لَمْ يَضَنْ بِهَا عَلَى أَعْدَائِهِ، خَيْرُهَا زَهِيدٌ، وَ شَرُّهَا عَتِيدٌ، وَ جَمْعُهَا يَنْفَدُ، وَ مُلْكُهَا يُسَلَبُ، وَ عَامِرُهَا، يَخْرَبُ فَمَا خَيْرُ دَارٍ تَنْقُضُ نَقْضَ الْبِنَاءِ وَ عُمْرِ يَفْنَى فَنَاءَ الزَّادِ، وَ مَدَّةٌ تَنْقَطِعُ انْقِطَاعَ السَّيْرِ اجْعَلُوا مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ مِنْ طَلَبَاتِكُمْ، وَ اسْأَلُوهُ مِنْ أَدَاءِ حَقِّهِ مَا سَأَلَكُمْ، وَ اسْمِعُوا دَعْوَةَ الْمَوْتِ إِذَا نَكَمَ قَبْلَ أَنْ يُدْعَى بِكُمْ.

إِنَّ الزَّاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا تَبَكَى قُلُوبُهُمْ وَ إِنْ ضَحِكُوا، وَ يَشْتَدُّ حُزْنُهُمْ وَ إِنْ فَرِحُوا، وَ يَكْثُرُ مَقْتُهُمْ أَنْفُسُهُمْ وَ إِنْ اغْتَبَطُوا بِمَا رَزَقُوا. قَدْ غَابَ عَنِ قُلُوبِكُمْ ذِكْرُ الْأَجَالِ، وَ حَضَرَتْكُمْ كَوَاذِبُ الْأَمَالِ، فَصَارَتْ الدُّنْيَا أَمْلَكَ بِكُمْ مِنَ الْآخِرَةِ، وَ الْعَاجِلَةُ أَذْهَبَ بِكُمْ مِنَ الْآجِلَةِ وَ إِنَّمَا أَنْتُمْ إِخْوَانٌ عَلَى دِينِ اللَّهِ، مَا فَرَقَ بَيْنَكُمْ إِلَّا خُبْتُ السَّرَائِرِ وَ سُوءُ الضَّمَائِرِ، فَلَا تَوَازُرُونَ، وَ لَا تَتَاصَحُونَ، وَ لَا تَبَاذُلُونَ، وَ لَا تَوَادُّونَ. مَا بِالْكُمِ تَفْرَحُونَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الدُّنْيَا تُدْرِكُونَهُ، وَ لَا يَحْزَنُكُمْ الْكَثِيرُ مِنَ الْآخِرَةِ تُحْرَمُونَهُ، وَ يُقْلِقُكُمْ الْيَسِيرُ مِنَ الدُّنْيَا يَفُوتُكُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ ذَلِكَ فِي وُجُوهِكُمْ وَ قَلْبِهِ صَبْرِكُمْ عَمَّا زَوَى مِنْهَا عَنْكُمْ كَانَتْ دَارُ مَقَامِكُمْ، وَ كَانَ مَتَاعُهَا بَاقٍ عَلَيْكُمْ وَ مَا يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ أَنْ يَسْتَقْبِلَ أَخَاهُ بِمَا يَخَافُ مِنْ عَيْبِهِ إِلَّا مَخَافَةٌ أَنْ يَسْتَقْبِلَهُ بِمِثْلِهِ. قَدْ

تَصَافَيْتُمْ عَلَى رَفْضِ الْاِجْلِ، وَ حُبِّ الْعَاجِلِ، وَ صَارَ دِينَ اَحَدِكُمْ لِعُقَّةِ عَلِي لِسَانِهِ،
صَنِيعٌ مَنْ قَدْ فَرَّغَ مِنْ عَمَلِهِ، وَ اَحْرَزَ رِضَا سَيِّدِهِ.

در نکوهش دنیا

پرهیز دادن از دنیاپرستی

شما را از دنیاپرستی می ترسانم، زیرا منزلگاهی برای کوچ کردن، نه منزلی برای همیشه ماندن است، دنیا خود را با غرور زینت داده و با زینت و زیبایی می فریبد، خانه‌ای که نزد خداوند بی مقدار است زیرا که حلال آن با حرام، و خوبی آن با بدی، و زندگی در آن با مرگ، و شیرینی آن با تلخیها درآمیخته است، خداوند آن را برای دوستانش انتخاب نکرد. و در بخشیدن آن به دشمنانش دریغ نفرمود خیر دنیا اندک و شر آن آماده و فراهم آمده‌اش پراکنده، و ملک آن غارت شده، و آبادانی آن رو به ویرانی نهاده است، چه ارزشی دارد خانه‌ای که پایه‌های آن در حال فرو ریختن و عمر آن چون زاد و توشه پایان می پذیرد؟ و چه لذتی دارد زندگانی که چونان مدت سفر به آخر می رسد؟

روش برخورد با دنیا

مردم! آنچه را خدا واجب کرده جزو خواسته‌های خود بدانید، و در پرداختن حقوق الهی از او یاری طلبید، و پیش از آنکه مرگ شما را بخواند گوش به دعوت او دهید، همانا زاهدان اگر چه خندان باشند، قلبشان می‌گیرد، و اگر چه

شادمان باشند اندوه آنان شدید است، و اگر چه برای نعمتهای فراوان مورد غبطه دیگران قرار گیرند اما با نفس خود در دشمنی بسیاری قرار دارند.

نکوهش از غفلت زدگان

یاد مرگ از دل‌های شما رفته، و آرزوهای فریبنده جای آن را گرفته است، و دنیا بیش از آخرت شما را تصاحب کرده، و متاع زودرس دنیا بیش از متاع جاویدان آخرت در شما نفوذ کرده است، و دنیازدگی قیامت را از یادتان برده است. همانا شما برادران دینی یکدیگرید، چیزی جز درون پلید، و نیت زشت، شما را از هم جدا نساخته است، نه یکدیگر را یاری می‌دهید، نه خیرخواه یکدیگرید، و نه چیزی به یکدیگر می‌بخشید، و نه به یکدیگر دوستی می‌کنید. شما را چه شده است؟ که با به دست آوردن متاعی اندک از دنیا شادمان می‌گردید! و از متاع بسیار آخرت که از دست می‌دهید اندوهناک نمی‌شوید! اما با از دست دادن چیزی اندک از دنیا مضطرب شده که آثار پریشانی در چهره‌ها آشکار است و بی‌تابی می‌کنید، گویا این دنیا محل زندگی جاودان شما و وسائل آن برای همیشه از آن شماست، چیزی شما را از عیبجویی برادر دینی باز نمی‌دارد جز آنکه می‌ترسید مانند آن عیب را در شما به رختان کشند، در بی‌اعتنایی به آخرت و دوستی دنیا یکدل شده‌اید، و هر یک از شما دین را تنها بر سر زبان می‌آورید، و چنان از این کار خشنودید همانند کارگری که کارش را به پایان رسانده و خشنودی مولای خود را فراهم کرده است.